

Intens, complex en omvangrijk

Door Bob de Raadt, medisch maatschappelijk werker en contextueel hulpverlener bij Erasmus MC Sophia, Rotterdam

In de dagelijkse hulpverleningspraktijk komt (v)echtscheidingsproblematiek vaak voor. Deze zowel ingrijpende als aangrijpende kwestie raakt de existentiële ervaring van alle betrokken partners en gezinsleden. Corrie Haverkort neemt de lezer mee in een ontluisterende wereld. Verdriet en verlies zijn er voelbaar aanwezig zijn. 'Ruzies, verwijten, woede, smeken, huilen, verontwaardiging, walging, machteloosheid, schaamte en schreeuwen zijn uitingsvormen waarmee de pijn van een scheiding uitgedrukt wordt.' Andere thema's zijn: recht doen aan elkaar, erkenning van de ander, luisteren naar het individuele levensverhaal, overtuigingen, het omzetten van 'transitiewoede' naar redelijkheid en geluk, kwetsbaarheid, rechtvaardigheid, loyaliteiten en loyaliteitsconflicten en het verkrijgen van inzichten door zelfreflectie. Het boek heeft een overzichtelijke indeling. In het eerste gedeelte, 'Kwetsbaarheid en verlangen' worden verschillende levens- en ervaringsverhalen verteld. Aan de hand van die verhalen komt aan de orde hoe je je kunt inleven in de andere ouder, de ex-partner of de stiefouder. Dit zijn uiteraard vaak ingewikkelde en langdurige intermenselijke processen. Het tweede deel gaat over morele dilemma's. De auteur gaat in op bloedbanden en 'stiefbanden', op de verschillende culturen die samenkomen in een nieuw gezin (met binnen- en buitengrenzen), op het klem zitten tussen loyaliteiten (met fenomenen als in- en uitsluiting), op het wonen in twee gezinnen (pendelen), op gedeeld ouderschap, op leren kijken vanuit verschillende perspectieven, op wijsheid als stiefouder en op de noodzaak van heldere communicatie (als leerpunt).

Het derde deel, 'Recht doen aan elkaar', is een inzicht gevend gedeelte. Het gaat over fundamentele intenties, rechtvaardigheid en billijkheid en over plichten en verantwoordelijkheden. De auteur reikt in deze hoofdstukken handvatten aan die de hulpverlener kan inzetten om tot verbeteringen te komen in communicatiepatronen, in vastgeroeste posities van gezinsleden en bij ingeklemde loyaliteiten: rollenspellen, denkbeeldige reconstructies en het aanbrengen van (kleine, sensitieve) veranderingen.

Wat mij in het boek treft, zijn de intensiteit van de geschetste problematiek en de omvang en complexiteit van het verdriet en verlies dat daarmee gepaard gaat. Op fijngevoelige wijze beschrijft Haverkort de van mens-tot-mensbenadering bij deze problematiek. Ze doet dat verdiepend, vanuit een soort metapositie die alle betrokkenen recht doet. Het boek geeft woorden aan de perspectieven van ouders, ex-partners, zonen en dochters, bonuskinderen, stiefouders en nieuwe partners. Het helpt bovendien om te leren omgaan met een ingrijpende verandering: de transitie van een kerngezin naar een nieuw, samengesteld gezin. Ten slotte

van woede naar redelijkheid

emoties, dilemma's en erkenning bij scheiden, nieuwe partner en samengesteld gezin

Corrie Haverkort

werkboek van woede naar redelijkheid: voor hulpverleners

Gezinsbegeleiders, relatie- en gezinstherapeuten

Corrie Haverkort
Marlijn Kooistra-Popelier

biedt het een aanzet tot een 'ethiek van wederzijds respect en zelfachting'. Van woede naar verdriet naar redelijkheid, op weg naar positieve betrokkenheid, genegenheid en geluk. Als aanvulling op het basisboek schreef Haverkort, samen met Marlijn Kooistra-Popelier, een werkboek. De auteurs voegen aan de in het basisboek behandelde thema's aandachtspunten toe. Zo reiken ze diverse werkvormen aan: het relatieverhaal als schrijfopdracht, een emotiekaartjesspel, een invulschema om onderlinge relaties te inventariseren (moeder-stiefmoeder/vader-stiefvader), het signaleren van loyaliteitsconflicten bij (eigen) kinderen, de rouwcurve, het stiefouderschapsplan, de ouderschapsbelofte en de 'de-escalatieladder'. Deze werkvormen zijn eyeopeners en juweeltjes om tot nieuwe inzichten te komen. De auteurs hebben, via begeleiders en therapeuten, het welzijn van de ouders op het oog: 'Om conflicten te doen afnemen en daarmee ook en vooral het welzijn van de kinderen te bevorderen.'

Haverkort C. (2018)

Van woede naar redelijkheid - Emoties, dilemma's en erkenning bij scheiden, nieuwe partner en samengesteld gezin

---

Amsterdam: Uitgeverij SWP (230 pp.,
€34,00)

**Haverkort, C.; Kooistra-Popelier,
M. (2020)**

**Werkboek van 'woede naar redelijkheid' voor
hulpverleners; gezinsbegeleiders, relatie- en
gezinstherapeuten**

Amsterdam: Uitgeverij SWP (51 pp.,
€14,90)